

Carles Zafon
ha publicat una
novel·la complexa
amb llums i ombres
ANDREU PUIG

L'HOMÉ PLA
Carles Zafon

Editorial:
Edicions del Periscopi
Barcelona, 2014
Pàgines: 243
Preu: 18,50 euros

NOVEL·LA XAVIER CORTADELLAS

A l'ombra del sol

En el capítol quart d'*Alícia a través del mirall*, un llibre que en l'original de Lewis Carroll no tenia exactament aquest títol, Alícia arriba a la quarta casella de l'escaquer i coneix els bessons Tweedledum i Tweedledee. "Series a enlloc. Perquè tu ets només una mena de cosa del seu somni [...] És per això que, si el Rei ara es despertés, t'esvairies com una espelma", li diu Tweedledee. Això mateix és el que pensa Bonaventura Batet de Marcel·lí Moll quan el descobreix a casa seva. Un moment abans ha pensat que era un dement [sic] o un lladre. Però Moll li acaba de dir que ha sortit d'un llibre. "No fa gaire que hi sóc [...] Exactament a dos quarts i mig de sis." Metòdic com és, ara vol saber si són dos quarts i mig de sis del matí o de la tarda. És també per això que parla amb Batet. Sorpren una mica. La lògica de Moll, com la de Batet i fins i tot com la de Francesc Armengol, trenca una mica les expectatives.

Aquesta és una de les gràcies de *L'home pla*; una altra, el pretext, a les antípodes del realisme i a tocar de contes com *Las ruinas circulares*, de Jorge Luis Borges, i, sobretot, d'obres com *Sis personatges en cerca d'autor*, de Luigi Pirandello. Primer de tot, Moll s'ha presentat: "Marcel·lí Moll, d'*El gran amor del senyor Moll*, de Ferran Armengol." Un dels 1.500 llibres que formen la biblioteca de Batet. No fa pas tant que l'ha llegit. No el recorda gaire.

A *L'home pla*, Carles Zafon posa en un mateix nivell personatges de novel·les com Moll i d'altres, diguem-ne, de carn i ossos com Bonaventura Batet i Francesc Armengol. Perso-

natge, lector i autor comparteixen uns mateixos trets: tots tres són homes, tots tres són grans, tots tres han tingut una vida vulgar, de fet, tal com, quan es té una certa edat, se sap que ho són totes les vides. Tots tres també enyoren la relació que han tingut amb una dona... i que, en general, s'ha estroncat. Gens casualment, la dona que agrada a Moll es diu Alícia, i també gens casualment el relat del que passa a *El gran amor del senyor Moll* s'atura a la plana 99, just un moment abans

que s'esdevingui allò que els trobadors en deien *lo fach*, quan deixaven de compondre cançons i entenien que la seva midons era sobretot d'aquesta terra. Pocs hi arribaven.

Zafon excel·leix molt contenint la tensió, atura les escenes un moment abans que passi el que els lectors esperen. Tan analític com el narrador de *L'home pla* escriu que alguns (mals) crítics han retret a Armengol, Zafon és prou ordenat perquè bona part d'aquestes interrupcions arribin quan els personatges – "De vegades ens pensem que som protagonistes i no som res més que personatges", diu Moll – són o vénen d'un restaurant o d'un bar on han estat intimant cadascun d'ells amb la dona que li agrada. També sentint músiques diferents. Jo diria que és en el desenllaç quan prova d'aclarir el que ha passat que *L'home pla* s'acosta a la vulgaritat de la vida. Potser no calia perquè, com també amb l'amor, la màgia d'alguns relats perd intensitat quan es raona massa.

Malgrat que en alguns capítols les comparacions siguin excessives i previsibles, Zafon ha escrit una novel·la molt ben trenada. Desteixeix el relat amb saviesa. Si

en comptes de desmarcar-se tan explícitament de la dissertació sobre el naturalisme de la catedràtica Andrea Ayats hagués desenvolupat més clarament la relació de la situació dels diferents personatges amb el títol del quart llibre d'Armengol, *El sol que a tots fa ombra*, jo diria que *L'home pla* hauria estat encara més ben trenat. Ja ho veiem que Zafon parteix del naturalisme, però que el rebutja. És també per això que sorpren. I que *L'home pla* val molt la pena. *